

Materiały

ZWIĄZKI FAKTYCZNE

Zasady europejskiego prawa rodzinnego (Principles of European Family Law) opracowane przez utworzoną w 2001 r. Komisję Europejskiego Prawa Rodzinnego (Commission on European Family Law, w skrócie CEFL) mają na celu ułatwienie harmonizacji przepisów prawa rodzinnego państw europejskich. Pierwszy „zestaw” zasad, uchwalony w 2004 r., dotyczy rozvodu i obowiązku alimentacyjnego między byłymi małżonkami (KPP, R. XXVII: 2018, z. 2, s. 543–553). Drugi „zestaw” zasad, uchwalony w 2006 r., dotyczy odpowiedzialności rodzicielskiej (KPP, R. XXVII: 2018, z. 3, s. 789–807). Trzeci „zestaw” zasad dotyczy stosunków majątkowych małżeńskich (KPP, R. XXVII: 2018, z. 4, s. 1005–1033).

Zagadnienie praw majątkowych, alimentacyjnych i spadkowych partnerów w związkach faktycznych (*de facto unions*) to czwarty obszar prac CEFL. Podstawą opracowania tych zasad było 29 raportów przedstawiających stan prawny obowiązujący w państwach europejskich i/lub ich jednostkach terytorialnych (Austrii, Belgii, Bułgarii, Chorwacji, Czeskiej Republici, Danii, Anglii i Walii, Estonii, Finlandii, Francji, Niemiec, Grecji, Węgier, Irlandii, Włoch, Łotwy, Litwy, Luksemburgu, Królestwa Niderlandów, Norwegii, Polski, Portugalii, Rosji, Szkocji, Słowenii, Słowacji, Hiszpanii, Szwecji i Szwajcarii). Raporty te w znakomitej większości zostały opublikowane w książce *European Family Law in Action. Volume V — Informal Relationships* (XX + 1170), red. K. Boele-Woelki, Ch. Mol, E. van Gelder, Cambridge–Antwerp–Portland 2015. Z kolei tekst zasad CEFL dotyczących praw majątkowych, alimentacyjnych i spadkowych partnerów w związkach faktycznych został wraz z komentarzem opublikowany w *Principles of European Family Law Regarding Property, Maintenance and Succession Rights of Couples in de facto Unions*, red. K. Boele-Woelki, F. Ferrand, C. González-Beilfuss, M. Jänträ-Jareborg, N. Lowe, D. Martiny, V. Todorova, Cambridge–Antwerp–Portland 2019 (XII + 282 s.). Wymienione książki wchodzą w skład serii „European Family Law” (jako tomy 38 i 46), publikowanej pod auspicjami CEFL przez wydawnictwo Intersentia (zob. www.intersentia.com). Tłumaczenie polskie Zasad dotyczących praw majątkowych, alimentacyjnych i spadkowych partnerów w związkach faktycznych zostało oparte na oficjalnych wersjach językowych — angielskiej, francuskiej i niemieckiej. Zasady te zostały omówione w artykule Anny Wysockiej-Bar ogłoszonym w niniejszym zeszycie KPP, s. 465–489.

THE PRINCIPLES OF EUROPEAN
FAMILY LAW REGARDING
THE PROPERTY, MAINTENANCE
AND SUCCESSION RIGHTS
OF COUPLES IN *DE FACTO* UNIONS

PREAMBLE

Recognising that, notwithstanding the existing diversities between national family law systems, there is nevertheless a growing convergence of laws;

Recognising that the free movement of persons within Europe is hindered by the remaining differences;

Having regard to the increasing incidence of living together as a couple without formalising the union;

Noting the general lack of legal certainty;

Desiring to improve the position of those living in *de facto* unions;

Recognising the private autonomy of the partners, in particular their freedom to make agreements;

Recognising the community of interests and the need for protection of the weaker partner, in particular upon the ending of the *de facto* union;

Striking the balance between the private autonomy of those living in *de facto* unions, and their interdependence and community of interests;

Desiring to promote the welfare of the family;

Recognising the equal worth of the contributions of the partners to the welfare of the family;

Making no distinction between different and same-sex unions;

Desiring to contribute to the harmonisation of family law in Europe and to strengthen the rights of its citizens;

The Commission on European Family Law recommends the following Principles:

PRINCIPES DE DROIT EUROPÉEN
DE LA FAMILLE RELATIFS
AU PATRIMOINE, À L'ENTRETIEN
ET AUX DROITS DE SUCCESSION
DES COUPLES VIVANT
EN UNION DE FAIT

PRÉAMBULE

Reconnaissant que, malgré les diversités existant entre les systèmes nationaux de droit de la famille, la convergence entre les lois tend à s'accroître;

Reconnaissant que la libre circulation des personnes en Europe est entravée par les différences qui demeurent;

Eu égard à l'incidence croissante des situations de vie en couple sans formalisation de l'union;

Considérant l'absence générale de sécurité juridique;

Souhaitant améliorer la situation de ceux qui vivent en union de fait;

Reconnaissant l'autonomie de la volonté des partenaires, et notamment leur liberté de conclure des conventions;

Reconnaissant la communauté d'intérêts et le besoin de protection du partenaire le plus faible, en particulier au moment de la cessation de l'union;

Souhaitant établir un équilibre entre l'autonomie de la volonté de ceux qui vivent en union de fait et leur interdépendance ainsi que leur communauté d'intérêts;

Souhaitant contribuer au bien-être de la famille;

Reconnaissant l'égale valeur des contributions des partenaires au bien-être de la famille;

S'abstenant de toute distinction entre unions hétérosexuelles et unions homosexuelles;

Souhaitant contribuer à l'harmonisation du droit de la famille en Europe et renforcer les droits de ses citoyens;

La Commission pour le Droit Européen de la Famille recommande les Principes suivants:

PRINZIPIEN ZUM EUROPÄISCHEN
FAMILIENRECHT BETREFFEND
VERMÖGEN, UNTERHALT
UND ERBRECHTE FÜR PAARE
IN FAKTISCHEN PARTNERSCHAFTEN

PRÄAMBEL

In Anerkennung, dass es trotz der bestehenden Unterschiede in den nationalen Familienrechten gleichwohl eine zunehmende Übereinstimmung der Rechte gibt;

In Anerkennung, dass die bestehenden Unterschiede die Freizügigkeit der Personen in Europa behindern;

In Anbetracht der Zunahme des Zusammenlebens als Paar ohne Formalisierung der Partnerschaft;

Angesichts des allgemeinen Mangels an Rechtssicherheit;

In dem Wunsch die Stellung derer, die in faktischen Partnerschaften leben, zu verbessern;

In Anerkennung der Privatautonomie der Partner, insbesondere ihrer Freiheit, Vereinbarungen zu schließen;

In Anerkennung gemeinsamer Interessen und des Bedürfnisses des Schutzes des schwächeren Partners, insbesondere bei Beendigung der Partnerschaft;

In dem Wunsch einen Ausgleich zwischen der Privatautonomie derer, die in faktischen Partnerschaften leben und der gegenseitigen Abhängigkeit und gemeinsamen Interessen gegenüber dem Bedürfnis nach Schutz, insbesondere bei Beendigung der Partnerschaft zu schaffen;

In dem Wunsch zum Wohl der Familie beizutragen;

In Anerkennung des gleichen Werts der Beiträge der Partner zum Wohl der Familie;

Ohne Unterschiede zwischen faktischen Partnerschaften unterschiedlichen und gleichen Geschlechts zu machen;

In dem Wunsch zur Angleichung des Familienrechts in Europa beizutragen und die Rechte seiner Bürger zu stärken;

Empfiehl die Kommission für Europäisches Familienrecht die folgenden Prinzipien:

ZASADY EUROPEJSKIEGO
PRAWA RODZINNEGO
DOTYCZĄCE PRAW MAJĄTKOWYCH,
ALIMENTACYJNYCH I SPADKOWYCH
PAR POZOSTAJĄCYCH
W ZWIĄZKACH FAKTYCZNYCH

PREAMBUŁA

Zważywszy, że mimo istniejących różnic między krajowymi systemami prawa rodzinnego podobieństwo między prawami wzrasta;

Zważywszy, że pozostające różnice utrudniają swobodny przepływ osób w Europie;

Biorąc pod uwagę wzrost liczby osób żyjących razem jako para bez formalizowania związku;

Zważywszy ogólny brak pewności prawnej;

Chcąc poprawić sytuację osób żyjących w związkach faktycznych;

Zważywszy na autonomię woli partnerów, w szczególności swobodę zawierania umów;

Zważywszy na wspólność interesów oraz potrzebę ochrony słabszego partnera, zwłaszcza w przypadku zakończenia związku faktycznego;

Chcąc zrównoważyć autonomię woli osób pozostających w związkach faktycznych z ich współzależnością oraz wspólnością interesów;

Chcąc przyczynić się do dobra rodziny;

Zważywszy na równą wartość wkładu partnerów w dobro rodziny;

Nie rozróżniając między związkami faktycznymi osób odmiennej lub tej samej płci;

Chcąc przyczynić się do harmonizacji prawa rodzinnego w Europie oraz do wzmocnienia praw jej obywateli;

Komisja Europejskiego Prawa Rodzinnego rekomenduje następujące zasady:

CHAPTER I: DEFINITIONS AND SCOPE OF APPLICATION

Principle 5:1 Definitions

(1) *De facto* unions are those where two persons live together as a couple in an enduring relationship.

(2) A qualified *de facto* union is a union in which partners are in an enduring relationship for at least five years or have a common child.

(3) A partner is a person living in a *de facto* union.

Principle 5:2 Scope of application

(1) The Principles apply to *de facto* unions.

(2) They do not apply to persons who are married to or registered partners of each other.

Principle 5:3 Existing formal relationships

The application of the Principles is not excluded if one or both of the partners are in a marriage or registered partnership with a third person.

CHAPTER II: GENERAL RIGHTS AND DUTIES

Principle 5:4 Equality of the partners

Both partners have equal rights and duties.

Principle 5:5 Contribution to the expenses of the household

Each partner should contribute to the expenses of the household according to his or her ability.

Principle 5:6 Protection of the family home and household goods

(1) Where the partners to the *de facto* union have been in an enduring relationship for at least five years or have a common child, who is either minor or is dependent upon them:

(a) any act of disposal of rights to the family home or household goods requires the consent of both partners; but

(b) any such act of disposal by one partner without the consent of the other is valid if the latter ratifies it.

CHAPITRE I: DÉFINITIONS ET CHAMP D'APPLICATION

Principe 5:1 Définitions

(1) Une union de fait est celle dans laquelle deux personnes vivent ensemble durablement en tant que couple.

(2) Une union de fait qualifiée est celle dans laquelle les partenaires vivent ensemble durablement depuis au moins cinq ans ou ont un enfant commun.

(3) Un partenaire est une personne vivant en union de fait.

Principe 5:2 Champ d'application

(1) Les Principes s'appliquent aux unions de fait.

(2) Ils ne sont pas applicables aux personnes mariées entre elles ou qui sont liées par un partenariat enregistré.

Principe 5:3 Existence d'unions formalisées

L'application des Principes n'est pas exclue dans le cas où l'un des partenaires ou les deux sont mariés à un tiers ou lié à ce dernier par un partenariat enregistré.

CHAPITRE II: DROITS ET DEVOIRS GÉNÉRAUX

Principe 5:4 Égalité des partenaires

Chaque partenaire a les mêmes droits et devoirs.

Principe 5:5 Contributions aux dépenses du ménage

Chaque partenaire contribue aux dépenses du ménage à proportion de ses facultés.

Principe 5:6 Protection du logement de la famille et du mobilier qui le garnit

(1) Si les partenaires en union de fait ont une relation durable depuis au moins cinq ans ou s'ils ont un enfant commun qui est mineur ou dépendant d'eux:

(a) Tout acte de disposition des droits sur le logement de la famille ou sur le mobilier qui le garnit requiert le consentement des deux partenaires;

(b) Tout acte de disposition d'un partenaire sans le consentement de l'autre est valable si ce dernier le confirme.

KAPITEL I: BEGRIFFE UND ANWENDUNGSBEREICH

Prinzip 5:1 Begriffe

(1) Faktische Partnerschaften sind solche, in denen zwei Personen in einer dauerhaften Beziehung als Paar zusammenleben.

(2) Eine qualifizierte faktische Partnerschaft ist eine Partnerschaft, in der sich die Partner seit mindestens fünf Jahren befinden oder in der sie ein gemeinsames Kind haben.

(3) Partner ist eine Person, die in einer faktischen Partnerschaft lebt.

Prinzip 5:2 Anwendungsbereich

(1) Die Prinzipien finden Anwendung auf faktische Partnerschaften.

(2) Sie finden keine Anwendung auf Personen, die miteinander verheiratet oder eine eingetragene Partnerschaft eingegangen sind.

Prinzip 5:3 Bestehende formelle Beziehungen

Die Anwendung der Prinzipien ist nicht ausgeschlossen, wenn ein oder beide Partner verheiratet oder mit jemand anderem eine eingetragene Partnerschaft eingegangen ist.

KAPITEL II: ALLGEMEINE RECHTE UND PFLICHTEN

Prinzip 5:4 Gleichheit der Partner

Jeder Partner hat die gleichen Rechte und Pflichten.

Prinzip 5:5 Beitrag zu den Ausgaben des Haushalts

Jeder Partner trägt nach seinen Fähigkeiten zu den Ausgaben des Haushalts bei.

Prinzip 5:6 Schutz der Familienwohnung und Haushaltsgegenstände

(1) Befinden sich die Partner einer faktischen Partnerschaft seit mindestens fünf Jahren in einer andauernden Beziehung oder haben sie ein gemeinsames Kind, das entweder minderjährig oder ihnen gegenüber bedürftig ist, so gilt folgendes:

(a) Jedes Verpflichtungs- oder Verfügungsgeschäft bezüglich Rechten an der Familienwohnung oder bezüglich der Haushaltsgegenstände erfordert die Zustimmung beider Partner; aber

(b) jedes Verpflichtungs- oder Verfügungsgeschäft eines Partners ohne Zustimmung des anderen Partners ist wirksam, wenn letzterer es genehmigt.

ROZDZIAŁ I: DEFINICJE I ZAKRES ZASTOSOWANIA

Zasada 5:1 Definicje

(1) Związki faktyczne to takie, w których dwie osoby trwale żyją razem jako para.

(2) Kwalifikowany związek faktyczny to taki, w którym partnerzy żyją ze sobą od co najmniej pięciu lat lub mają wspólne dziecko.

(3) Partner oznacza osobę żyjącą w związku faktycznym.

Zasada 5:2 Zakres zastosowania

(1) Zasady mają zastosowanie do związków faktycznych.

(2) Nie mają one zastosowania do osób pozostających ze sobą w związku małżeńskim lub w zarejestrowanym związku partnerskim.

Zasada 5:3 Istniejące sformalizowane związki

Stosowanie zasad nie jest wyłączone w przypadku, gdy jeden lub obaj partnerzy pozostają w związku małżeńskim lub zawarli zarejestrowany związek partnerski z inną osobą.

ROZDZIAŁ II: OGÓLNE PRAWA I OBOWIĄZKI

Zasada 5:4 Równość partnerów

Każdy z partnerów ma takie same prawa i obowiązki.

Zasada 5:5 Udział w wydatkach gospodarstwa domowego

Każdy partner uczestniczy w wydatkach gospodarstwa domowego zgodnie ze swoimi możliwościami.

Zasada 5:6 Ochrona mieszkania rodzinnego i przedmiotów urządzenia domowego

(1) Jeżeli partnerzy pozostają w trwałym związku faktycznym od co najmniej pięciu lat lub mają wspólne dziecko, które jest małoletnie albo od nich zależne, zastosowanie mają następujące zasady:

(a) każda czynność prawna, zobowiązująca lub rozporządzająca, dotycząca praw do mieszkania rodzinnego lub przedmiotów urządzenia domowego, wymaga zgody obojga partnerów, ale

(b) każda taka czynność dokonana przez jednego z partnerów bez zgody drugiego jest ważna, o ile drugi partner ją potwierdzi.

(2) If one partner refuses or is unable to give consent, the other may request authorisation by the competent authority.

(3) Any act of disposal in breach of the preceding paragraphs may be annulled by the competent authority upon the application of the non-consenting partner.

Principe 5:7 Freedom to enter into agreements

Subject to Principles 5:4–5:6 and to the limitations in the following Principles partners are free to enter into agreements determining their personal, economic and property relationship.

CHAPTER III: AGREEMENTS

Principe 5:8 Timing of agreements

Agreements can be made before and during the *de facto* union and after the partners' separation.

Principe 5:9 Scrutiny by the competent authority

(1) The competent authority has the power to scrutinise the agreement.

(2) The competent authority may set aside or adjust the agreement on the grounds of

(a) general contract law or

(b) serious injustice having regard to the contents of the agreement and the circumstances when it was concluded or those subsequently arising.

CHAPTER IV: PROPERTY AND DEBTS

Principe 5:10 Property relationship between partners

During the *de facto* union each partner continues to own his or her property.

Principe 5:11 Acquisition of property

The partners can acquire property separately or jointly.

(2) Si un partenaire refuse son consentement ou n'est pas en mesure de le donner, l'autre peut solliciter l'autorisation de l'autorité compétente.

(3) Tout acte de disposition passé en violation des alinéas précédents peut être annulé par l'autorité compétente à la demande du partenaire qui n'a pas consenti.

Principe 5:7 Liberté de conclure des conventions

Sous réserve des Principes 5:4–5:6 et des restrictions contenues dans les Principes ci-dessous, les partenaires sont libres de conclure des conventions portant sur leurs rapports personnels, économiques et patrimoniaux.

CHAPITRE III: CONVENTIONS

Principe 5:8 Moment de la conclusion de la convention

La convention peut être conclue antérieurement à l'union de fait, pendant celle-ci ou postérieurement à sa cessation.

Principe 5:9 Contrôle de l'autorité compétente

(1) L'autorité compétente est habilitée à contrôler la convention.

(2) L'autorité compétente peut écarter ou modifier la convention sur le fondement

(a) du droit général des contrats, ou

(b) d'une injustice grave, en tenant compte du contenu de la convention et des circonstances dans lesquelles elle a été conclue ou des circonstances postérieures.

CHAPITRE IV: PATRIMOINE ET DETTES

Principe 5:10 Relations patrimoniales entre les partenaires

Pendant la durée de l'union de fait, chaque partenaire demeure propriétaire de ses biens.

Principe 5:11 Acquisition de biens

Les partenaires peuvent acquérir des biens séparément ou en commun.

(2) Verweigert ein Partner seine Zustimmung oder ist er nicht in der Lage, diese zu erteilen, kann der andere Partner eine Ermächtigung bei der zuständigen Behörde beantragen.

(3) Jedes Verpflichtungs- oder Verfügungsgeschäft, das die vorangegangenen Absätze verletzt, kann auf Antrag des nicht zustimmenden Partners von der zuständigen Behörde für nichtig erklärt werden.

Prinzip 5:7 Freiheit Vereinbarungen zu treffen

Vorbehaltlich der Prinzipien 5:4–5:6 und der Beschränkungen der nachfolgenden Prinzipien sind die Partner frei, Vereinbarungen zu treffen über ihre persönliche, wirtschaftliche Beziehung und ihre Vermögensbeziehung.

KAPITEL III: VEREINBARUNGEN

Prinzip 5:8 Zeitpunkt der Vereinbarungen

Eine Vereinbarung kann vor, während und nach Beendigung der faktischen Partnerschaft geschlossen werden.

Prinzip 5:9 Überprüfung durch die zuständige Behörde

(1) Die zuständige Behörde ist befugt, die Vereinbarung zu überprüfen.

(2) Die zuständige Behörde kann die Vereinbarung aufheben oder abändern aufgrund

(a) allgemeinen Vertragsrechts oder

(b) schwerwiegender Ungerechtigkeit in Anbetracht des Inhalts der Vereinbarung und der Umstände, unter denen sie geschlossen wurde oder die nachträglich entstanden sind.

KAPITEL IV: VERMÖGEN UND SCHULDEN

Prinzip 5:10 Vermögensbeziehung unter Partnern

Während der faktischen Partnerschaft bleibt jeder Partner Eigentümer seines Vermögens.

Prinzip 5:11 Erwerb von Vermögen

Die Partner können Vermögen getrennt oder gemeinsam erwerben.

(2) W przypadku, gdy partner odmawia lub nie jest w stanie wyrazić zgody, drugi partner może zwrócić się o zezwolenie do właściwego urzędu.

(3) Każda czynność, zobowiązująca lub rozporządzająca, dokonana z naruszeniem poprzednich paragrafów, może zostać unieważniona przez właściwy urząd na wniosek partnera, który się z nią nie zgadza.

Zasada 5:7 Swoboda zawierania umów

Z zastrzeżeniem zasad 5:4–5:6 i ograniczeń wynikających z poniższych zasad, partnerzy mogą swobodnie zawierać umowy dotyczące ich stosunków osobistych, gospodarczych i majątkowych.

ROZDZIAŁ III: UMOWY

Zasada 5:8 Chwila zawarcia umowy

Umowa może zostać zawarta przed, w trakcie lub po zakończeniu związku faktycznego.

Zasada 5:9 Badanie przez właściwy urząd

(1) Właściwy urząd jest uprawniony do badania umowy.

(2) Właściwy urząd może uznać umowę za bezskuteczną lub ją dostosować na podstawie

(a) ogólnego prawa umów lub

(b) poważnej niesprawiedliwości, biorąc pod uwagę treść umowy i okoliczności, w których została zawarta lub które powstały później.

ROZDZIAŁ IV: MAJĄTEK I ZOBOWIĄZANIA

Zasada 5:10 Stosunki majątkowe między partnerami

W czasie trwania związku faktycznego każdy z partnerów pozostaje właścicielem swojego majątku.

Zasada 5:11 Nabywanie majątku

Partnerzy mogą nabywać majątek oddzielnie lub wspólnie.

Principe 5:12 Presumption of joint ownership

(1) Property acquired during the *de facto* union for the partners' joint use should be presumed to be jointly owned unless otherwise proved.

(2) Principle 5:12(1) does not apply to property acquired by gift or inheritance.

Principe 5:13 Personal and joint debts

(1) Each partner is liable for debts incurred by him or her.

(2) Partners are jointly liable for debts that are incurred jointly.

(3) Partners are jointly and severally liable for debts that are incurred jointly and severally.

Principe 5:14 Recovery of debts

(1) Debts of one partner are recoverable from his or her property.

(2) Joint debts are recoverable from the partners' joint property and from each partner's separate property but only to the extent of the partner's share in the debt.

(3) Joint and several debts are recoverable from either the partners' joint property or each partner's separate property.

CHAPTER V: SEPARATION

Principe 5:15 Property rights upon separation

(1) Upon separation each partner keeps his or her separately owned property.

(2) Jointly owned property is to be divided, unless the partners agree otherwise.

(3) Each partner has the right to request the competent authority to determine the property rights in accordance with Principle 5:15(1) and (2).

Principe 5:16 Compensation for contribution to the property, business or profession of the other partner

(1) A right of compensation arises where one partner has contributed financially or otherwise to

Principe 5:12 Présomption de propriété indivise

(1) Les biens acquis pendant la durée de l'union de fait en vue d'un usage commun par les partenaires sont présumés indivis, sauf preuve contraire.

(2) Le Principe 5:12(1) ne s'applique pas aux biens acquis par donation ou succession.

Principe 5:13 Dettes personnelles et dettes conjointes ou solidaires

(1) Chaque partenaire est tenu des dettes qu'il a contractées.

(2) Les partenaires sont conjointement tenus des dettes qu'ils ont contractées de façon conjointe.

(3) Les partenaires sont solidairement tenus des dettes qu'ils ont contractées de façon solidaire.

Principe 5:14 Recouvrement des dettes

(1) Les dettes d'un partenaire peuvent être recouvrées sur ses biens.

(2) Les dettes conjointes peuvent être recouvrées sur les biens appartenant en indivision aux partenaires ainsi que sur les biens personnels de chacun d'eux mais seulement dans la mesure de la part du partenaire dans la dette.

(3) Les dettes solidaires peuvent être recouvrées sur les biens appartenant en indivision aux partenaires ainsi que sur les biens personnels de chacun d'eux.

CHAPITRE V: SÉPARATION

Principe 5:15 Droits de propriété en cas de séparation

(1) En cas de séparation, chaque partenaire conserve ses biens personnels.

(2) Sauf convention contraire des partenaires, les biens leur appartenant en indivision sont partagés.

(3) Chaque partenaire peut demander à l'autorité compétente de déterminer les droits de propriété conformément aux Principes 5:15(1) et (2).

Principe 5:16 Compensation en cas de contribution au profit de patrimoine, de l'entreprise ou de la profession de l'autre partenaire

(1) Le partenaire qui contribue financièrement ou de toute autre manière au patrimoine, à l'entre-

Prinzip 5:12 Vermutung von Miteigentum

(1) Es wird vermutet, dass während der faktischen Partnerschaft für den gemeinsamen Gebrauch der Partner erworbene Vermögensgegenstände im Miteigentum stehen, es sei denn, das Gegenteil wird bewiesen.

(2) Prinzip 5:12(1) findet keine Anwendung auf den Erwerb durch Schenkung oder Erbschaft.

Prinzip 5:13 Persönliche und gemeinschaftliche Verbindlichkeiten

(1) Jeder Partner haftet für die von ihm eingegangenen Verbindlichkeiten.

(2) Die Partner haften gemeinsam für die von ihnen gemeinsam eingegangenen Verbindlichkeiten.

(3) Die Partner haften gesamtschuldnerisch für gesamtschuldnerisch eingegangene Verbindlichkeiten.

Prinzip 5:14 Haftung für Verbindlichkeiten

(1) Für persönliche Verbindlichkeiten eines Partners haftet sein Vermögen.

(2) Für gemeinsame Verbindlichkeiten haftet das gemeinsame Vermögen und das eigene Vermögen jedes Partners, jedoch nur bis zur Höhe des Anteils des Partners an der Verbindlichkeit.

(3) Für gesamtschuldnerische Verbindlichkeiten haftet das gemeinsame Vermögen oder das eigene Vermögen jedes Partners.

KAPITEL V: TRENNUNG

Prinzip 5:15 Eigentumsrechte bei Trennung

(1) Bei Trennung behält jeder Partner seine eigenen Vermögensgegenstände.

(2) Wenn sich die Partner nicht anders einigen, ist gemeinsames Vermögen zu teilen.

(3) Jeder Partner kann bei der zuständigen Behörde die Bestimmung der Eigentumsrechte nach den Prinzipien 5:15(1) und (2) verlangen.

Prinzip 5:16 Ausgleich für Beiträge zum Vermögen, dem Betrieb oder der Berufstätigkeit des anderen Partners

(1) Ein Anspruch auf Ausgleich entsteht, wenn ein Partner einen finanziellen oder auf andere

Zasada 5:12 Domniemanie współwłasności

(1) Istnieje domniemanie współwłasności majątku, nabytego w trakcie trwania związku faktycznego, do wspólnego użytku partnerów, chyba że co innego zostanie udowodnione.

(2) Zasada 5:12(1) nie ma zastosowania do nabycia majątku w drodze darowizny lub dziedziczenia.

Zasada 5:13 Osobiste i wspólne zobowiązania

(1) Każdy z partnerów jest odpowiedzialny za zaciągnięte przez siebie zobowiązania.

(2) Partnerzy są wspólnie odpowiedzialni za wspólnie zaciągnięte zobowiązania.

(3) Partnerzy są solidarnie odpowiedzialni za solidarnie zaciągnięte zobowiązania.

Zasada 5:14 Odpowiedzialność za zobowiązania

(1) Za swoje osobiste zobowiązania partner odpowiada swoim osobistym majątkiem.

(2) Za zobowiązania wspólne partnerzy odpowiadają wspólnym majątkiem oraz osobistym majątkiem każdego z partnerów, ale tylko do wysokości udziału partnera w zobowiązaniu.

(3) W przypadku zobowiązań solidarnych partnerzy odpowiadają majątkiem wspólnym oraz majątkiem osobistym każdego z partnerów.

ROZDZIAŁ V: ROZSTANIE

Zasada 5:15 Prawa majątkowe w przypadku rozstania

(1) W przypadku rozstania każdy z partnerów zachowuje swój osobisty majątek.

(2) O ile partnerzy nie postanowią inaczej, majątek wspólny zostanie podzielony.

(3) Każdy z partnerów może wystąpić do właściwego urzędu o ustalenie praw majątkowych zgodnie z zasadami 5:15(1) i (2).

Zasada 5:16 Wyrównanie za wkład w majątek, działalność gospodarczą lub zawodową drugiego partnera

(1) Roszczenie o wyrównanie powstaje, gdy jeden z partnerów wnosi wkład finansowy lub

the other partner's property, business or profession.

(2) The calculation of the compensation should take into account any resulting increase or decrease in the value of the property or the extent of the contribution to the business or profession.

(3) The compensation should be paid in money, unless the partners agree otherwise.

Principe 5:17 Compensation for contributions to the household

(1) A partner who has contributed financially or otherwise for the benefit of the household is entitled to compensation if

(a) the contribution was significant in comparison with the other partner's contribution, or

(b) the contribution resulted in a considerable disadvantage to him or her in terms of income, property acquisition or profession.

(2) The compensation should be paid in money, unless the partners agree otherwise.

Principe 5:18 Family home and household goods

(1) The partners may agree on the continued use or the allocation of the family home and household goods by one of them.

(2) If there is no agreement, and if the partners have been in an enduring relationship for at least five years or have a common child, who is either minor or is dependent upon them, the competent authority has the power, in the interests of the family, to grant one of the partners the continued use of the family home and household goods.

Principe 5:19 Self sufficiency

Subject to Principles 5:20 and 5:21, each partner should provide for his or her own support after separation.

Principe 5:20 Maintenance

(1) Where the partners have been in an enduring relationship for at least five years or have a common child, the partner who has insufficient resources to meet his or her needs has a claim of maintenance against the other partner provided that he or she is able to satisfy those needs.

prise ou à la profession de l'autre, a droit à compensation.

(2) Le montant de la compensation est calculé en tenant compte de toute augmentation ou diminution de valeur du patrimoine ou bien de l'étendue de la contribution à l'entreprise ou à la profession.

(3) La compensation est due sous forme monétaire, sauf accord contraire des partenaires.

Principe 5:17 Compensation en cas de contributions au profit du ménage

(1) Le partenaire qui a fait une contribution financière ou autre au profit du ménage a droit à compensation si

(a) la contribution a été significative par rapport à celle de l'autre partenaire; ou

(b) la contribution a causé au partenaire qui l'a fournie un désavantage considérable au regard de ses revenus, de son patrimoine ou de sa profession.

(2) La compensation est due sous forme monétaire, sauf accord contraire des partenaires.

Principe 5:18 Logement de la famille et mobilier qui le garnit

(1) Les partenaires peuvent convenir que l'un d'eux conservera la jouissance du logement de la famille et du mobilier qui le garnit ou s'en verra attribuer la propriété.

(2) En l'absence de convention, si les partenaires ont eu une relation durable pendant au moins cinq ans ou ont un enfant commun mineur ou dépendant, l'autorité compétente est habilitée, dans l'intérêt de la famille, à attribuer à l'un des partenaires la jouissance du logement de la famille et du mobilier.

Principe 5:19 Auto-suffisance

Sous réserve des Principes 5:20 et 5:21, chaque partenaire subvient à ses propres besoins postérieurement à la séparation.

Principe 5:20 Créance alimentaire

(1) Si les partenaires ont été en union de fait pendant au moins cinq ans ou ont un enfant commun, le partenaire qui ne dispose pas de ressources suffisantes pour subvenir à ses besoins a une créance alimentaire envers l'autre, à condition que ce dernier soit en mesure de satisfaire ces besoins.

Weise einen Beitrag zum Vermögen, dem Betrieb oder der Berufstätigkeit des anderen Partners leistet.

(2) Bei der Berechnung des Ausgleichs ist der gestiegene oder gesunkene Wert des Vermögens oder der Umfang des Beitrages zum Betrieb oder der Berufstätigkeit in Betracht zu ziehen.

(3) Der Ausgleich ist in Geld zu zahlen, sofern die Partner nichts anderes vereinbaren.

Prinzip 5:17 Ausgleich für Beiträge zum Haushalt

(1) Ein Partner, der zum gemeinsamen Haushalt finanziell oder in anderer Weise beigetragen hat, kann einen Ausgleich verlangen, wenn

(a) der Beitrag im Vergleich zum Beitrag des anderen Partners bedeutend war, oder

(b) der Beitrag zu einem beträchtlichen Nachteil für sein Einkommen, Vermögenserwerb oder Berufstätigkeit geführt hat.

(2) Der Ausgleich ist in Geld zu zahlen, sofern die Partner nichts anderes vereinbaren.

Prinzip 5:18 Familienwohnung und Haushaltsgegenstände

(1) Die Partner können eine Vereinbarung über die andauernde Nutzung der Familienwohnung und Haushaltsgegenstände durch oder deren Zuteilung an einen von ihnen treffen.

(2) Mangels Vereinbarung ist die zuständige Behörde befugt im Interesse der Familie die andauernde Nutzung der Familienwohnung und der Haushaltsgegenstände einem der Partner zuzusprechen, wenn sich die Partner einer faktischen Partnerschaft seit mindestens fünf Jahren in einer andauernden Beziehung befinden oder ein gemeinsames Kind haben, das minderjährig oder unterhaltsbedürftig ist.

Prinzip 5:19 Selbstverantwortung

Vorbehaltlich der Prinzipien 5:20 und 5:21 sorgt jeder Partner nach der Trennung für seinen eigenen Unterhalt.

Prinzip 5:20 Unterhalt

(1) Befanden sich die Partner einer faktischen Partnerschaft seit mindestens fünf Jahren in einer andauernden Beziehung oder haben sie ein gemeinsames Kind, so hat der Partner, der über unzureichende Mittel zur Befriedigung seiner Bedürfnisse verfügt, gegen den anderen Partner einen Unterhaltsanspruch, wenn dieser seine Bedürfnisse befriedigen kann.

inny wkład w majątek, działalność gospodarczą lub zawodową drugiego partnera.

(2) Przy obliczaniu wysokości wyrównania należy wziąć pod uwagę zwiększoną lub zmniejszoną wartość majątku lub zakres wkładu w działalność gospodarczą lub zawodową.

(3) Wyrównanie zostaje wypłacone w formie pieniężnej, chyba że partnerzy uzgodnią inaczej.

Zasada 5:17 Wyrównanie za wkład we wspólne gospodarstwo domowe

(1) Partner, który wniósł wkład finansowy lub inny we wspólne gospodarstwo domowe, może domagać się wyrównania, jeżeli

(a) wkład był znaczący w porównaniu z wkładem drugiego partnera lub

(b) wkład ten spowodował u partnera znaczącą niekorzyść w kontekście jego dochodów, nabycia majątku lub działalności zawodowej.

(2) Wyrównanie zostaje wypłacone w formie pieniężnej, chyba że partnerzy uzgodnią inaczej.

Zasada 5:18 Mieszkanie rodzinne i przedmioty urządzenia domowego

(1) Partnerzy mogą zawrzeć umowę dotyczącą dalszego korzystania lub przydziału jednemu z nich mieszkania rodzinnego i przedmiotów urządzenia domowego.

(2) W braku umowy, jeżeli partnerzy pozostawali w trwałym związku faktycznym przez co najmniej pięć lat lub mają wspólne dziecko, które jest małoletnie lub od nich zależne, właściwy urząd jest uprawniony, w interesie rodziny, do przyznania dalszego korzystania z mieszkania rodzinnego i przedmiotów urządzenia domowego jednemu z partnerów.

Zasada 5:19 Samowystarczalność

Z zastrzeżeniem zasad 5:20 i 5:21, po rozstaniu, każdy z partnerów powinien utrzymywać się samodzielnie.

Zasada 5:20 Alimenty

(1) Jeżeli partnerzy pozostawali w trwałym związku faktycznym przez co najmniej pięć lat lub mają wspólne dziecko, partner, który nie ma wystarczających środków do zaspokojenia swoich potrzeb, ma roszczenie alimentacyjne wobec drugiego partnera, jeżeli ten ostatni może zaspokoić te potrzeby.

(2) In determining a claim for maintenance, account should be taken in particular of factors such as:

- (a) the care of children;
- (b) the division of duties during the *de facto* union;
- (c) the partners' age, health and employment ability;
- (d) the duration of the *de facto* union; and
- (e) any marriage, registered partnership or other *de facto* unions.

Principle 5:21 Limitation in time and method of payment

(1) Subject to Principle 5:20, the competent authority should grant maintenance for a limited period. In exceptional cases, it may do so without time limit.

(2) Maintenance should be provided at regular intervals and in advance. However, the competent authority may order a lump sum payment upon request of either or both partners taking into account the circumstances of the case.

CHAPTER VI: DEATH

Principle 5:22 Right to occupancy of the family home

(1) A surviving partner has the right to continued occupancy of the family home owned by the deceased partner and to the continued use of the household goods for six months following the deceased partner's death.

(2) A surviving partner has the right to step into the tenancy of the family home that is in the name of the deceased partner.

Principle 5:23 Testamentary succession

Each partner enjoys freedom of testation subject to

- (a) the occupancy rights of the family home and use of household goods under Principle 5:22(1), and
- (b) any mandatory rights of succession or other claims.

Principle 5:24 Succession upon intestacy

In cases of intestacy the surviving partner has the same right as a spouse to succeed to the estate of the deceased partner, provided he or she was in an enduring relationship with the deceased at the

(2) Lors de l'appréciation de l'existence d'une créance alimentaire, il est notamment tenu compte des facteurs suivants:

- (a) Temps consacré à s'occuper des enfants;
- (b) Division des tâches pendant l'union de fait;
- (c) Age, état de santé et capacité de travailler des partenaires;
- (d) Durée de l'union de fait et
- (e) Existence d'un mariage, d'un partenariat enregistré ou d'une autre union de fait.

Principe 5:21 Limitation dans le temps et mode de paiement

(1) L'autorité compétente accorde la pension alimentaire selon les conditions du Principe 5:20 pour une durée limitée. À titre exceptionnel, elle peut toutefois l'octroyer sans limitation de durée.

(2) Les aliments sont payés à intervalles réguliers et par avance. Toutefois, sur requête de l'un des partenaires ou des deux, l'autorité compétente peut, au regard des circonstances de l'espèce, ordonner le versement d'une somme forfaitaire.

CHAPITRE VI: DÉCÈS

Principe 5:22 Droit de rester dans le logement familial

(1) Le partenaire survivant a le droit de rester dans le logement familial appartenant au partenaire défunt et d'en utiliser le mobilier pendant six mois à compter du décès.

(2) Le partenaire survivant a le droit de succéder au bail portant sur le logement familial qui était au nom du partenaire défunt.

Principe 5:23 Succession testamentaire

Chaque partenaire dispose de la liberté de tester sous réserve

- (a) du droit de jouissance du logement de la famille et de l'usage du mobilier au sens du principe 5:22(1) et
- (b) de tous droits impératifs de succession ou autres droits.

Principe 5:24 Succession *ab intestat* En cas de succession *ab intestat*, le partenaire survivant a, dans la succession du partenaire défunt, les mêmes droits qu'un époux si, au moment du décès, les partenaires vivaient dans une relation

(2) Bei der Beurteilung eines Unterhaltsanspruchs sind insbesondere die folgenden Umstände zu berücksichtigen:

- (a) die Sorge für Kinder;
- (b) die Aufteilung der Aufgaben während der faktischen Partnerschaft;
- (c) das Alter, der Gesundheitszustand und die Erwerbsmöglichkeit der Partner;
- (d) die Dauer der faktischen Partnerschaft und
- (e) eine Ehe, eingetragene Partnerschaft oder andere faktische Partnerschaften.

Prinzip 5:21 Zeitliche Begrenzung und Art der Unterhaltsgewährung

(1) Unter den Voraussetzungen des Prinzips 5:20 gewährt die zuständige Behörde Unterhalt für einen begrenzten Zeitraum. Ausnahmsweise kann Unterhalt ohne zeitliche Begrenzung gewährt werden.

(2) Unterhalt ist in regelmäßigen Abständen und im Voraus zu gewähren. Die zuständige Behörde kann auf Antrag eines oder beider Partner eine Unterhaltsabfindung unter Berücksichtigung der Umstände des Falles anordnen.

KAPITEL VI: TOD

Prinzip 5:22 Wohnrecht bezüglich der Familienwohnung

(1) Ein überlebender Partner hat das Recht, die dem verstorbenen Partner gehörende Familienwohnung weiterhin zu bewohnen und die Haushaltsgegenstände nach dem Tod des verstorbenen Partners für sechs Monate zu benutzen.

(2) Ein überlebender Partner hat das Recht, in den Vertrag über die Miete der Familienwohnung, der auf den Namen des verstorbenen Partners lautet, einzutreten.

Prinzip 5:23 Testamentarische Erbfolge

Jeder Partner verfügt über die Freiheit zu testieren, vorbehaltlich

(a) der Wohnrechte bezüglich der Familienwohnung und der Benutzung der Haushaltsgegenstände nach Prinzip 5:22(1), und

(b) jeglicher zwingender erbrechtlicher Rechte oder anderer Ansprüche.

Prinzip 5:24 Nichttestamentarische Erbfolge

Im Fall einer nichttestamentarischen Erbfolge hat der überlebende Partner das gleiche Recht wie ein Ehegatte, die Erbfolge in den Nachlass des verstorbenen Partners anzutreten, vorausgesetzt,

(2) Oceniając rozszczenie o alimenty, pod uwagę należy wziąć w szczególności następujące okoliczności:

- (a) opiekę nad dziećmi;
- (b) podział obowiązków w trakcie związku faktycznego;
- (c) wiek, zdrowie i zdolności zarobkowe partnerów;
- (d) czas trwania związku faktycznego oraz
- (e) istnienie małżeństwa, zarejestrowanego związku partnerskiego lub innego związku faktycznego.

Zasada 5:21 Ograniczenie w czasie i sposób dostarczania alimentów

(1) Z zastrzeżeniem warunków określonych w zasadzie 5:20 właściwy urząd zasądza alimenty na czas określony. W wyjątkowych przypadkach może to uczynić na czas nieokreślony.

(2) Alimenty powinny być wypłacane w regularnych odstępach czasu i z góry. Jednakże na wniosek jednego lub obojga partnerów, biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, właściwy urząd może przyznać odpowiednią sumę.

ROZDZIAŁ VI: ŚMIERĆ

Zasada 5:22 Prawo do pozostania w mieszkaniu rodzinnym

(1) Pozostający przy życiu partner ma prawo do dalszego korzystania z mieszkania rodzinnego należącego do zmarłego partnera oraz z przedmiotów urządzenia domowego przez sześć miesięcy po śmierci partnera.

(2) Pozostający przy życiu partner ma prawo wstąpienia w umowę najmu mieszkania rodzinnego, która została zawarta w imieniu zmarłego partnera.

Zasada 5:23 Dziedziczenie testamentowe

Każdy z partnerów korzysta ze swobody testowania, z zastrzeżeniem

(a) prawa do pozostania w mieszkaniu rodzinnym i korzystania z przedmiotów urządzenia domowego zgodnie z zasadą 5:22(1) oraz

(b) wszelkich obowiązkowych praw do spadku lub innych roszczeń.

Zasada 5:24 Dziedziczenie ustawowe

W przypadku dziedziczenia ustawowego pozostający przy życiu partner ma takie same prawa do dziedziczenia majątku zmarłego partnera, jakie miałby jego małżonek, pod warunkiem że partne-

time of death and had been so for at least five years and with whom he or she has a common child.

Principe 5:25 Right of claim against the deceased's estate

(1) A surviving partner without rights of succession according to Principe 5:24 or under the deceased partner's will may make a lump sum claim against the deceased partner's estate or the heirs where it is appropriate, provided he or she was in an enduring relationship with the deceased at the time of death and had been so for at least two years or with whom he or she has a common child.

(2) The claim is limited to providing basic short-term economic protection having regard to the surviving partner's means.

(3) The claim should be brought before the competent authority within one year of the partner's death.

(4) Any claim is subject to any mandatory rights of succession of other persons.

CHAPTER VII: DISPUTES

Principe 5:26 Treating disputes as a family matter

(1) Disputes between partners of a *de facto* union should be regarded as a family matter by the competent authority.

(2) The same procedural rules should apply as to disputes between spouses and registered partners.

Principe 5:27 Alternative dispute resolution

In disputes regarding *de facto* unions alternative dispute resolution mechanisms should be available.

durable depuis au moins cinq ans et ont un enfant commun.

Principe 5:25 Créance contre la succession du défunt

(1) Si au moment du décès, il vivait dans une relation durable avec le défunt depuis au moins deux ans ou s'ils ont un enfant commun, le partenaire survivant n'ayant de droits successoraux ni au sens du Principe 5:24 ni en vertu d'un testament du défunt peut, en tant que de besoin, réclamer à la succession ou aux héritiers, le paiement d'une somme forfaitaire.

(2) La créance se limite à une protection financière de base de courte durée en fonction des ressources du partenaire survivant.

(3) La demande est formée devant l'autorité compétente dans le délai d'un an à compter du décès du partenaire.

(4) La créance est sans préjudice des droits successoraux impératifs de tiers.

CHAPITRE VII: LITIGES

Principe 5:26 Traitement des litiges comme affaires familiales

(1) Les litiges entre partenaires d'une union de fait sont considérés par l'autorité compétente comme des affaires familiales.

(2) Les mêmes règles de procédure sont applicables que pour les litiges entre époux et entre partenaires enregistrés.

Principe 5:27 Modes alternatifs de résolution des différends

Dans les litiges relatifs à une union de fait, des mécanismes alternatifs de résolution des différends sont disponibles.

die Partner befanden sich zum Zeitpunkt des Todes seit mindestens fünf Jahren in einer andauernden Beziehung und sie haben ein gemeinsames Kind.

Prinzip 5:25 Anspruch gegen den Nachlass des Verstorbenen

(1) Ein überlebender Partner ohne Erbrecht nach Prinzip 5:24 oder nach dem Testament des Verstorbenen, kann eine Gesamtsumme gegen den Nachlass des verstorbenen Partners oder die Erben geltend machen, soweit dies angemessen ist, vorausgesetzt, er befand sich zur Zeit des Todes seit mindestens zwei Jahren in einer andauernden Beziehung mit dem verstorbenen Partner oder sie haben ein gemeinsames Kind.

(2) Der Anspruch beschränkt sich auf eine kurzfristige wirtschaftliche Grundsicherung in Hinblick auf die Mittel des überlebenden Partners.

(3) Der Anspruch ist vor der zuständigen Behörde innerhalb eines Jahres nach dem Tod des Partners zu erheben.

(4) Der Anspruch steht den zwingenden erbrechtlichen Rechten anderer Personen nicht entgegen.

KAPITEL VII: STREITIGKEITEN

Prinzip 5:26 Behandlung von Streitigkeiten als Familiensache

(1) Streitigkeiten unter den Partnern einer faktischen Partnerschaft sind von der zuständigen Behörde als Familiensache zu behandeln.

(2) Die gleichen Verfahrensregeln wie für Streitigkeiten zwischen Ehegatten und eingetragenen Partnern finden Anwendung.

Prinzip 5:27 Alternative Streitbeilegung

In faktische Partnerschaften betreffenden Verfahren stehen Mechanismen der Alternativen Streitbeilegung zur Verfügung.

rzy pozostawali w trwałym związku faktycznym przez co najmniej pięć lat w chwili śmierci i mają wspólne dziecko.

Zasada 5:25 Roszczenie w stosunku do spadku

(1) Pozostały przy życiu partner nieposiadający prawa do dziedziczenia zgodnie z zasadą 5:24 lub na podstawie testamentu zmarłego ma roszczenie o zapłatę odpowiedniej sumy z majątku zmarłego partnera lub od jego spadkobierców, w zależności od przypadku, w sytuacji gdy pozostawał ze zmarłym partnerem w trwałym związku faktycznym w chwili śmierci od co najmniej dwóch lat lub mieli oni wspólne dziecko.

(2) Roszczenie jest ograniczone do krótkoterminowego, podstawowego wsparcia finansowego, biorąc pod uwagę środki pozostającego przy życiu partnera.

(3) Wniosek należy złożyć przed właściwym urzędem w ciągu roku od śmierci partnera.

(4) Roszczenie to nie narusza obowiązkowych praw do spadku innych osób.

ROZDZIAŁ VII: SPORY

Zasada 5:26 Traktowanie sporów jako spraw rodzinnych

(1) Spory między partnerami w związku faktycznym są traktowane przez właściwy urząd jak sprawy rodzinne.

(2) Zastosowanie znajdują te same zasady proceduralne, co w przypadku sporów między małżonkami i zarejestrowanymi partnerami.

Zasada 5:27 Alternatywne metody rozwiązywania sporów

Alternatywne metody rozwiązywania sporów są dostępne w postępowaniach dotyczących związków faktycznych.

*Thum. z jęz. angielskiego, francuskiego
i niemieckiego
Anna WYSOCKA-BAR*